

SPRAKmetoden

Muntlig framställning

Reflektion

Det skrivna ordet

Gestaltning

Röst

Gruppdynamik

Ett pedagogiskt material för
språkinläring skapat för pedagoger
i grundskolan, gymnasiet och SFI

- 1** Förord
- 2** Introduktionsavsnitt
- 3** Gruppdynamik
- 4** Gestaltning
- 5** Rösten
- 6** Det skrivna ordet
- 7** Reflektion
- 8** Muntlig framställning
- 9** Konklusioner
- 10** Skriftliga instruktioner för övningarna
- 11** Tungvrickare
- 12** Dialogmanus
- 13** Tips på vidare läsning

1. Förord

Detta skriftliga pedagogiska material är en fördjupning in i Sprakmetoden och dess byggstenar. Till varje avsnitt av filmserien finns en fördjupande del döpt efter varje avsnitt, så att det blir lättare för dig att hitta.

Här finns också olika texter och tips som kan komma till nytta för dig som vill använda dig av Sprakmetoden. Här finns en lista med tungvrickare, instruktioner till övningar och olika dialogmanus. Avslutningsvis finns också en läslista med tips på böcker och avhandlingar för dig som vill fördjupa dig ännu mer i språkutveckling, pedagogik och transspråkande.

2. Introduktionsavsnittet

Sprakmetoden består av 6 byggstenar:

Gruppdynamik
Röst
Gestaltning
Det skrivna ordet
Reflektion
Muntlig framställning

Dessa byggstenar kommer från dramapedagogikens och teaterns värld. I Sverige gör vi skillnad på drama och teater. Förenklat kan man säga att skillnaden ligger i vad som är målet med det arbete man gör. Inom dramapedagogiken ligger fokus på att medvetandegöra deltagarnas kreativa förmåga utan att det övergripande arbetet ska leda till en föreställning inför en publik. I ett teaterarbete sker arbetet fokuserat mot att just möta en publik. Inom ett teaterarbete ligger också mycket av tyngdvikten på det estetiska resultatet medan man i drama fokuserar på själva görandet inte så mycket på hur det ser ut.

I Sprakmetoden blandar vi dessa två världar, dramapedagogikens och teaterns värld för att skapa ett tryggt, kreativt rum där vi låter deltagarna få vara lekfulla med det talade och det kroppsliga språket och därigenom hjälpa dem att utveckla sin kommunikativa förmåga.

Varför arbeta med Sprakmetoden?

Syftet med Sprakmetoden är att ge dig som pedagog och ledare redskap att möjliggöra ett kreativt, tryggt rum där dina elever kan utveckla sin kommunikativa kompetens tillsammans med andra. Sprakmetoden möjliggör också för dig att skapa ett rum där transspråkande kan få ta plats och där du som pedagog kan

bedöma elevernas kunskapsnivå på ett alternativt sätt. I Sprakmetoden finns utrymme för att flera språk kan samspela och verka för att stärka det språk man ämnar sig att lära. Vi lever idag i en global värld som speglas i hur elevsammansättningen i våra klassrum ser ut. Det är fastlagt i forskning att modersmålet spelar roll i inlärandet av ett andraspråk, att elever får använda sig av sitt modersmål stärker möjligheten att lära sig ett andra språk. Ibland kan pedagoger uppleva en svårighet i hur de kan införa det transspråkande perspektivet i sin undervisning och vi hoppas att Sprakmetoden kan ge inspiration och faktiska verktyg att göra just detta.

Hur gör vi då detta?

Jo, med hjälp av de 6 byggstenarna och de olika övningarna sätter vi ramarna för arbetet. Deltagarna fyller i innehållet. På detta sätt blir Sprakmetoden ett demokratiskt arbetssätt som tillåter nyanser och där allas medverkan är lika viktig.

Sprakmetoden är en systematisk metod som stegras i svårighetsgrad, detta innebär att man inte kan börja på det sista steget (muntlig framställning) utan det krävs att man först bygger upp en stabil, trygg grund som man sedan kan bygga vidare ifrån. De olika byggstenarna flyter ibland in i varandra och du kan arbeta med flera byggstenar samtidigt, så lägg inte så stor vikt på vilken byggsten dina elever arbetar med just nu. Byggstenarna är en förklaringsmodell och en slags lathund för dig som pedagog så att ingen del av Sprakmetoden glöms bort.

Ett exempel på detta är övningen "Namn och rörelse". Den innehåller följande byggstenar: Gestaltning - Rörelsen när man säger sitt namn är en slags tolkning av såväl känsloläget som en hälsningsrörelse. Läger du till adjektiv till instruktionen "Ni ska säga ert namn och lägga till en snabb rörelse" blir tolkningen ännu mer gestaltande.

Röst - Genom att säga sitt namn inför hela gruppen behöver man anstränga sig så att alla hör namnet korrekt och kan upprepa det.

Gruppdynamik - I övningen får deltagarna i gruppen lära känna varandra och man får visa sig sårbar genom att ensam hälsa på resten av gruppen som ser på dig.

Det pedagogiska förhållningssättet

För att lyckas med Sprakmetoden ställer det krav på dig som pedagog. Om inte du tror på metoden, kommer inte dina elever heller tro på metoden. Sprakmetoden passar för dig som i dina pedagogiska roll vågar vara öppen och nyfiken på nya inlärningssätt. Att du som pedagog vågar låta dina elever komma med lösningar som inte alla gånger är samma lösningar som du själv kommit på. Du som pedagog måste vara aktiv på golvet tillsammans med dina elever, du behöver bjuda på dig själv och plocka fram din lekfullhet. Du som pedagog måste vara modig och våga göra bort dig inför hela gruppen, samtidigt som du behöver vara en stadig ledare som inte släpper taget om gruppen. Du behöver vara tydlig i att du förväntar dig att eleverna tar arbetet på allvar och respekterar varandra i gruppen och dig som ledare. Samtidigt som allt arbete måste ske frivilligt. Elever som inte vill delta under övningarna får mycket ut av att sätta sig vid sidan och uppleva övningen från håll. Fortsätt att bjuda in dessa elever, till slut kommer de också att våga delta.

Lekens betydelse

En missuppfattning av ett dramapedagogiskt arbete är ibland att det är flummigt och alldeles för mycket lek. Vissa kan tycka att leken hör barn till, inte vuxna. Vissa av de övningar som vi gör i Sprakmetoden kan uppfattas som rena lekar. För att kunna lyckas med Sprakmetoden är lust och lekfullhet viktiga komponenter som deltagarna måste vara i kontakt med för att ohämmat kunna vara kreativa. Lek är högst mänskligt och vi människor roas av att leka vare sig vi är vuxna eller barn. Leken är inte enbart ett sätt för oss människor att ha roligt, leken binder samman oss människor och skapar en grogrund för gemenskap. Se bara på våra västerländska traditioner kring julfriande med jultomte eller hur vi firar midsommar eller hur vi arrangerar bröllopsfester.

3. Gruppdynamik

Skriver du in gruppdynamik på wikipedia får du fram följande resultat: Grupprocess (eller gruppdynamik) avser hur individer beter sig i en grupp för att gemensamt lösa ett problem, fatta ett beslut eller andra resultat som kräver interaktion mellan gruppens medlemmar.

I Sprakmetoden är arbetet med gruppdynamiken central och ett fundament som vi arbetar med varje gång vi träffar våra deltagare. Grupper är i sin natur dynamiska, i grupper pågår ständigt rörliga processer som påverkar gruppens förmåga att samarbeta. Vi vågar påstå att alla pedagoger har någon gång kommit till sin klass eller grupp som ena dagen samarbetade som ett väloljat maskineri till att nästa dag inte alls fungera. Din roll som pedagog och ledare för gruppen är att vara lyhörd inför gruppens process, hjälpa gruppen att gemensamt nå sitt mål men också att backa när gruppen behöver få arbeta självständigt.

Varför arbeta med gruppdynamik?

Syftet med att arbeta med gruppdynamiken är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för en lustfylld inläring. Det finns flertalet studier som påvisar att vi människor behöver känna oss trygga för att ta in ny kunskap. Forskning visar att om vi känner oss rädda och osäkra låser sig vår kropp och hjärna och fokus blir att ta bort oss från det som skrämmer oss. Det är så här vår 40.000 år gamla hjärna fungerar.

En studie på hur trygga elever känner sig i skolan gjord av Skolinspektionen år 2018 visade att de allra flesta elever känner sig trygga i skolan men att den delen elever som känner sig otrygga har ökat något de senaste åren. I Skolinspektionens analys av resultatet av studien säger de att det inte finns en enkel lösning på att skapa tryggare skolor. Arbeta med trygghet måste vara systematisk från olika håll, från ledningshåll med skapandet av en trygg arbetsmiljö för lärarna och från lärarhåll i arbetet i klassrummet med eleverna. Även övrig personal som matsalspersonal, städpersonal och vaktmästare behöver också vara delaktiga i trygghetsarbetet. I studien kunde man se att strukturella faktorer som vårdnadshavares utbildning och var de var födda också spelade in i resultatet av trygghetsstudien. På de otrygga skolorna finns en överrepresentation, av andelen elever som är födda i Sverige med utlandsfödda föräldrar. (läs mer om denna studie via länk som finns på läslistan.)

Att arbeta med gruppdynamik är alltså en grundförutsättning för allt arbete som innebär att eleverna ska lära sig något. Vi hör ofta i skoldebatten att skolans uppgift är att eleverna ska ta in kunskap och skolan ska främja den intellektuella utvecklingen. Vi menar att detta kan ske samtidigt som skolan också ser som sin uppgift att skapa trygga klassrum där eleverna känner sig bekräftade och sedda så att de får arbetsro och kan tillgodogöra sig all kunskap. Arbetet med gruppdynamik måste genomsyras och pågå parallellt med det övriga arbetet i skolan.

Hur arbetar vi med gruppdynamik?

I Sprakmetoden arbetar vi med gruppdynamik på olika sätt. Vi skulle vilja påstå att de flesta övningar som eleverna gör i grupp, stor grupp eller i mindre grupper, innefattar denna byggsten. Namn och rörelse kan utifrån sett verka vara en presentationsövning men vi hävdar att denna övning i första hand är en övning med syftet att få samman gruppen. I namn och rörelse-övningen står vi i ring, alla kan se varandra, uppgiften är enkelt nog för de allra flesta att klara av, övningen är lekfull och inbjuder till skratt.

När vi arbetar med övningar som har ett gestaltande inslag, exempelvis en statyövning, får eleverna träna sig i samarbete som främjar gruppdynamik. Här får eleverna öva sig på att nå ett gemensamt mål, att gestalta en känsla, en situation, en plats osv. Uppgiften har ett tydligt mål, men hur det målet ska nås är upp till eleverna själva.

Som pedagog är det viktigt att du är följsam, nyfiken och vågar ta ett steg tillbaka och låta eleverna att lösa uppgiften. Om gruppen inte alls är redo för att samarbeta i mindre grupper, det kanske alltid uppstår konflikter när eleverna delas upp, då är det läge att backa tillbaka till stora gruppen, låta alla stå i ring och göra övningar i ring i stället. Övningar som passar här är exempelvis att skicka klapp och ljud och räkna till 10.

Övningarna som togs upp i avsnittet

Skicka klapp och ljud

Uppgiften går ut på att skicka runt olika ljud mellan olika personer. Alla ska stå i en ring, en person börjar genom att ta ögonkontakt med någon annan som står i ringen. Personen skickar ett ljud genom att göra ett ljud och rikta en klapp mot personen som hen har ögonkontakt med. Personen som får ljudet skickar vidare ett nytt ljud till någon annan person i ringen. Övningen ska ha ett högt tempo.

Tips! Påminn deltagarna att vara tydliga med att ta ögonkontakt med den som ska ta emot ljudet och att man är tydlig med sin riktning mot vem ljudet skickas mot.

Tips! Se till att alla deltagare fått skicka och ta emot ett ljud innan övningen avslutas. Syftet med övningen är att skapa ett fokus och grupp-känsla på ett lustfyllt sätt.

Räkna till 10 ihop

Uppgiften går ut på att låta hela gruppen räkna till 10 i nummerordning, utan att på förhand bestämma vem som ska börja räkna. Det är bara en person i taget som får säga en siffra, råkar två eller fler börja samtidigt måste gruppen börja om från början med räkningen. Tips. Låt deltagarna gå omkring i rummet häller om buller samtidigt som övningen görs eller låt alla stå på olika ställen i rummet och blunda.

Syftet med övningen är skapa en gruppkänsla och fokus i gruppen och träna på att vara inlyssnande och samarbeta tillsammans.

Namn och rörelse

Uppgiften är att säga sitt namn och göra en rörelse samtidigt, de andra i gruppen upprepar personens namn och rörelse innan turen går vidare till nästa person. I första rundan är det fritt att göra vilken rörelse som helst, i följande rundor kan du som pedagog lägga till adjektiv som påverkar hur rörelsen ser ut.

Tips! När du arbetar med adjektiv, ge gärna adjektiv som är motsatser till varandra. Detta är ett bra sätt för elever att lära sig exempelvis olika adjektiv men också vad motsatser är för något

Tips! Olika rörelser påverkar på vilket sätt man säger namnet. En liten rörelse leder ofta till att man säger namnet svagt, medan en stor rörelse leder ofta till att man säger namnet högt. Reflektera detta med dina

elever, vad är det som gör att kroppen och rösten påverkar varandra? Kan denna påverkan även ske utanför klassrummet? Hur påverkar det röstvolymen när man är ny på ett språk? Ställ öppna frågor.

Syftet med denna är inte ett utan flera. Med hjälp av denna övning lär eleverna känna varandra, de får öva på att tala inför en grupp, att gestalta med sin kropp, att lära sig olika adjektiv och motsatser.

4. Gestaltning

Att gestalta är att ge något eller någon en form genom att visa upp det. Gestaltningen sker utan att man behöver prata eller låta. Att gestalta är att kommunicera en tanke, en idé eller en berättelse. Alla vi människor kan gestalta och vi gör det flera gånger om dagen utan att vi ens tänker på det. Genom att använda oss av vårt kroppsspråk när vi kommunicerar med varandra gestaltar vi olika känslolägen och tankar vilket tolkas av våra medmänniskor runt omkring oss. I Sprakmetoden får eleverna tillgång till att utforska sin fysiska förmåga samt öva på att använda kroppen som ett redskap för kommunikation.

Varför arbeta med gestaltning?

Vi menar att kropp, tanke, känsla och röst hänger samman. När du är ny på ett språk tenderar du att prata med en låg volym, kroppen tenderar att göra sig själv liten och du tenderar att känna dig rädd eller nervös och tänker oroliga tankar. Allt detta sammantaget gestaltas i hela dig. På vilket sätt kan du ta in ny kunskap

då du samtidigt du känner och tänker allt detta? För att arbetet med gestaltningen ska fungera som kunskapsinhämtare i gruppen och hjälpa till att befästa kunskapen behöver gruppen känna sig trygg med att kunna gestalta fritt. Arbetet med gestaltning förutsätter att du som pedagog också lägger vikt på arbete med gruppdynamiken.

Den moderna språkforskningen är rörande överens om att elever behöver bada i språket för att lära sig detta nya språk. Den nya språket behöver användas på olika sätt i olika sammanhang. Genom gestaltningen fördjupas ny kunskap. Genom att kroppsrörelser kopplas till ord och meningar kan eleven knyta den nya kunskapen till muskelminnet. Många gånger glömmar våra elever vissa ord på svenska, men vi har sällan varit med om att de glömt rörelsen de gjort tillsammans med ordet. Det finns flertalet studier som visar på att hela kroppen behöver aktiveras för att lyckas med språkinläring. När kroppen aktiveras också vår hjärna. När du har roligt tillsammans med andra frigörs lyckohormoner i kroppen vilka också hjälper till i inläringen.

Hur arbetar vi med gestaltning?

Redan i övningen Namn och rörelse arbetar vi med gestaltning. I den övningen får eleverna presentera sig för varandra genom såväl rösten men också med kroppen. Alla får i uppgift att göra en rörelse och säga sitt namn. Rörelsen blir i många fall kopplad till antalet stavelser i namnet, rörelsen blir alltså en slags gestaltning av namnet. Direkt med första övningen har vi börjat etablera det gestaltande inslaget. Därefter fortsätter övningen med att göra samma rörelse på ett annat sätt, vi lägger till ett adjektiv till rörelsen.

När vi arbetar med gestaltning kopplat till språkutveckling är det viktigt att vi etablerar att man kan gestalta allt, även det som känns lite svårt. Detta för att skapa en känsla av att vi experimenterar med gestaltningen. Ibland gestaltar vi känslor, beskrivande adjektiv som blött eller kladdigt, ord som till en början kan kännas svåra att gestalta med som bjuder in till "tokiga ideer".

När gruppen blir mer van i att arbeta med gestaltning kan du som pedagog blir mer specifik i din feedback till gruppens gestaltningar. Ställ frågor som till exempel "är det verkligen sådär det ser ut när man känner sig nervös?", låt gruppen gemensamt komma med förslag till förbättringar så att gestaltningen blir tydlig. Eleverna kan också göra mer avancerade gestaltningar där de gestaltar meningar, platser eller situationer.

Övningar som kom upp under avsnittet

Namn och rörelse

Uppgiften är att säga sitt namn och göra en rörelse samtidigt, de andra i gruppen upprepar personens namn och rörelse innan turen går vidare till nästa person. I första rundan är det fritt att göra vilken rörelse som helst, i följande rundor kan du som pedagog lägga till adjektiv som påverkar hur rörelsen ser ut.

Tips! När du arbetar med adjektiv, ge gärna adjektiv som är motsatser till varandra. Detta är ett bra sätt för elever att lära sig exempelvis olika adjektiv men också vad motsatser är för något.

Tips! Olika rörelser påverkar på vilket sätt man säger namnet. En liten rörelse leder ofta till att man säger namnet svagt, medan en stor rörelse leder ofta till att man säger namnet högt. Reflektera detta med dina elever, vad är det som gör att kroppen och rösten påverkar varandra? Kan denna påverkan även ske utanför klassrummet? Hur påverkar det röstvolymen när man är ny på ett språk? Ställ öppna frågor.

Syftet med denna är inte ett utan flera. Med hjälp av denna övning lär eleverna känna varandra, de får öva på att tala inför en grupp, att gestalta med sin kropp, att lära sig olika adjektiv och motsatser.

Statyer

Uppgiften är att skapa en staty, gestalta något med kroppen, denna övning görs med fördel två och två eller i större grupp med max 6 deltagare.

Tips! Man kan gestalta nästan vad som helst, en tårta eller glädje.

Tips! När eleverna visar upp statyn inför varandra, är det viktigt att de som står i statyn är helt tyst och stilla medan de som tittar på statyn gärna får prata med varandra och resonera kring de tror att statyn föreställer.

Tips! Prova att låta alla grupper gestalta samma ord, men de får absolut inte berätta vad ordet är för varandra. Ord som respekt, lojalitet och trygghet, leder ofta till helt olika slags tolkningar i statyformen och kan ge upphov till intressanta diskussioner.

Syftet med övningen är att öva på att gestalta och visa upp sin gestaltning för andra. Att ta emot och ge feedback när de andra gissar vad statyn föreställer.

5. Röst

Varför arbeta med rösten?

När man är ny på ett språk är det lätt att man känner sig lite blyg till en början. Man kanske är nervös för att säga fel och nervositeten leder ofta till att man inte riktigt vågar prata högt. Rösten och kroppen hänger ihop. Det märks tydligt i övningen Namn och rörelse. När eleverna får i uppgift att säga sitt namn och göra en stor rörelse hänger ofta volymen också med, man säger sitt namn högt tillsammans med den stora rörelsen. När man sedan gör en liten rörelse blir också rösten liten och man säger sitt namn med låg volym.

Att arbeta med röst och magstödet ger ofta effekter som ökad självkänsla. Vi uppmuntrar eleverna att ta plats med såväl kropp och röst. Eleverna står stadigt med båda fötterna på golvet och får känna på känslan av att göra sig själv hörda, om så bara genom en ramsa som Flyg fula fluga flyg, men känslan av att säga något så högt att det ekar i rummet känns bra.

Ett annat syfte att arbeta med rösten är givetvis att öva på de olika språkljuden som det svenska språket har. Vokaler som Y och U är ofta svåra att forma i munnen. Genom att använda sig att exempelvis tungvrickare, som är svåra för vem som helst att säga korrekt från början, vill vi avdramatisera utmaningen i att uttala meningar rätt. Genom tungvrickare får eleverna utma-

nas i att överdriva läpp- och tungrörelser. I arbetet med tungvrickare blir också diskussion kring hur vi uttalar ord och olika språkljud naturlig. Det svenska språket har en hel del märkliga vokalljud som inte finns i så många andra språk, i svenska språket skapas också många av våra språkljud med hjälp av läpparna. I arbetet med röst är det viktigt att eleverna får utrymme att testa och prova många gånger, här har du som pedagog stor hjälp av lättexter och eller kanske prova dig fram med hjälp av kroppen och olika rytmer för att få fram rösten. Våga vara lite galen och överdriv gärna.

Hur arbetar vi med rösten

Man kan enkelt dela in röst arbetet i tre delar: Andning, buk/magstöd och artikulation.

Andningen

Vi inleder oftast ett röstarbete genom att hitta ner till bukandningen. Denna kan man hitta på olika sätt. Ett sätt är att fokusera på att andas ut och tömma lungorna på luft, detta kan man överdriva genom att man drar in magen samtidigt som man andas ut. Man kan också pressa ut luften genom att ljuda utandningen genom SSSSSSSSSSS. Sedan slappnar man av och låter inandningen sköta sig själv. Här märker man snabbt hur magen blir aktiverad. Ett annat sätt är att be eleverna att sätta handen på magen och fokusera på att känna andningen i magen och att bröstkorgen ska röra sig så lite som möjligt.

Buk/magstöd

Här handlar det om att komma i kontakt med magstödet. Detta hittar man genom att sätta händerna i midjan och ljuda korta konsonanter som: P och K och SHH.

När magen hoppar till lite är man i kontakt med bukstödet. Här brukar vi experimentera med olika ljud med fokus på hårda konsonanter. Här kan man också säga olika ord som: Hej! Haaallå! Ha! Ho! Fy! osv.

Artikulation

Här använder vi oss att olika tungvrickare, exempel på dessa finns i ett eget avsnitt i kompendiet.

Här vill vi gärna överdriva munrörelserna och använda oss av hela munnen för att forma orden. När alla kan den tungvrickaren som du valt att arbeta med kan man med fördel prova att säga den med olika känslor och med olika volym.

6. Det skrivna ordet

Med det skrivna ordet menar vi skriven text, oberoende av hur lång eller kort texten är, oberoende av om det är du som pedagog som skrivit texten eller om det är dina elever. Denna byggsten handlar kanske inte så mycket om specifika typer av skriven text utan mer om hur vi i Sprakmetoden väljer att använda oss av skriven text och hur vi kan koppla text med gestaltning.

Vi märkte tidigt hur våra deltagare hade behov av att kunna skriva ner de ord som vi arbetat med under dramapassen. Eleverna ville gärna kunna stava orden rätt och öva på exempelvis tungvrickare hemma. Färdigskriven text märkte vi gav också upphov till reflektioner kring språk och uttryck, grammatik och ordklasser utan att vi planerat det i förväg. Då eleverna själva får ställa frågor om exempelvis grammatik runt en skriven text kan de ta ansvar över sin egen kunskapsinhämtning.

Varför arbeta med det skrivna ordet?

Syftet med att arbeta med det skrivna ordet är för att ge eleverna ytterligare ett redskap för att bearbeta nya ord och skapa en känsla för språket. Läs och skrivkunighet är grunder i språket som vi behöver behärska för att kunna klara oss i samhället. Sprakmetoden är inte en texttung metod, metodens fokus ligger mer på själva görandet av språket. Vi vill erbjuda ett brett sätt att arbeta med språkutveckling och det skrivna ordet fyller en viktig funktion. Det ger möjligheten att skriva ner reflektioner, att kunna bläddra tillbaka och upptäcka hur språkutvecklingen har utvecklats över tiden. Vi tar alla in kunskap på olika sätt och med hjälp av det skrivna ordet får vi tillgång till ytterligare ett verktyg för kunskapsinhämtning.

Hur arbetar vi med det skrivna ordet?

När vi arbetar med skriven text börjar vi i det lilla. Vi återkommer till övningen Namn och rörelse. För att kunna koppla den till det skrivna ordet kan man exempelvis skriva upp adjektiven som eleverna fått skapa rörelser till, i detta exempel adjektiven stor och liten. I övningen har eleverna fått skapa en stor rörelse och säga sitt namn, och en liten rörelse och säga sitt namn.

De har fått gestalta adjektiven med kroppen och rösten, de har fått säga adjektiven och nu får de möjlighet att se hur adjektiven skrivs när du som pedagog skriver dem på tavlan och eleverna i sina skrivböcker. För att fördjupa det skrivna ordet skulle eleverna nu kunna arbeta vidare med samma adjektiv genom att exempelvis

skriva meningar där adjektiven används, eller kanske till och med hitta på repliker. Dessa meningar/repliker kan i sin tur användas i nästa övning där de kan ligga till grund för en gestaltning.

Vi använder oss också av dagböcker där eleverna får möjlighet att under lektionen, men också efter lektionen, skriva ner orden som finns på tavlan samt egna reflektioner och tankar.

När vi använder oss av manus är det viktigt att vi inleder arbetet med att gemensamt utreda vad manuset handlar om. Detta arbete gör vi helst i helgrupp. Här är det viktigt att alla får en chans att förstå vad manuset handlar om, vad som händer. Ett manus är enkelt förklarat meningar och ord som människor säger i en pjäs. Men varför de säger som de gör blir upp till oss som läser manuset att reda ut.

Som exempelvis första raderna av pjäsen Hamlet:

Bernardo: Vem där?
Francisco: Nej, svara mig! Stå stilla, vem är ni?
Bernardo: Leve vår kung!
Francisco: Bernardo?

Frågor som sätter igång undersökningen om vad som egentligen händer:

Varför frågar Bernardo vem där? I vilka situationer brukar man vanligtvis ställa den frågan?
Hur kommer det sig att Francisco svarar som han gör?

Vad betyder Leve vår kung?

Och hur vet Francisco att Bernardo kanske heter Bernardo?

Med hjälp av frågor som dessa kan vi klura ut vad det handlar om och vad som händer och varför personerna säger de replikerna som står i manuset. Alla manus, alla repliker är ju ett resultat av att något händer, en reaktion av ett görande, medvetet eller omedvetet.

7. Reflektion

Att kunna sätta ord på sina tankar, åsikter och känslor är något vi människor gör nästan dagligen. I skolans värld tränas eleverna tidigt i att svara på frågor, högt inför klassen, om vilken dag det är, vilken månad osv. men hur ofta tränas eleverna på att reflektera?

I reflektionen försöker vi hålla samtalet öppet utan några givna svar på vad som är rätt och vad som är fel. Här är det inte viktigt att alla håller med varandra, tvärtom ska du som pedagog gärna uppmuntra till att olika åsikter får framföras.

Varför arbeta med reflektion?

I det reflekterande samtalet får deltagarna i gruppen möjlighet att gemensamt sätta ord på det de precis har upplevt tillsammans. I samtalet får du som pedagog möjlighet att se om eleverna tolkat övningen på det sättet som du tänkte. Du får en direkt utvärdering om övningen gav det resultat du önskade. Att koppla reflektion till språkinläring gör att elever-

na får möjlighet att använda sig av olika språkstrategier. Ta exempel en statyövning.

Eleverna får i uppgift att skapa en staty som gestaltar ordet respekt, uppgiften är ett grupparbete som kräver planering, reflektion och feedback. Eleverna får både använda språket samt lyssna på deras klasskompisar sätt att använda språket. Man kan dela in språkstrategierna kopplade till stayövningen så här:

Planerande fasen, här används språket på ett resonerande och planerande sätt. Språket används här ibland även på ett argumenterande och förhandlande sätt. Här är syftet att komma överens om en gemensam ide. Reflektionen, här får eleverna sätta ord på vad de faktiskt tror att de ser när de tittar på varandras statyer. Berättande fasen, här berättar eleverna om hur de tänkt med statyn och vad de tänkte att den föreställde. Här lämnas också utrymme att berätta om hur arbetsprocessen gick till.

Hur arbetar vi med reflektion?

I Sprakmetoden använder vi oss av olika slags reflekterande samtal. Det spontana, korta samtalet. Det längre, beskrivande samtalet och det mer styrande samtalet. Det gemensamma med alla reflekterande samtal är att samtalet sker öppet utan givna "rätta och felaktiga svar" och där eleverna får möjlighet att prata, men det är också ok att välja att inte svara.

Det spontana, korta samtalet sker alltid i direkt anslutning till att vi precis gjort en övning. Efter exempelvis övningen Namn och rörelse ställer vi ofta dessa frågor:

Hur känns det i kroppen nu?

Blev det något skillnad i ljudvolymen när vi gjorde en stor rörelse jämfört med en liten rörelse?

Varför blev det skillnad?

Hur kommer det sig att nästan alla tolkade den stora rörelsen så här?

För att den spontana och korta reflektionen ska lyckas är det viktigt att du som pedagog är öppen och nyfiken på vad som händer i gruppen under övningen.

Det längre och beskrivande reflektionen är ofta kopplad till en längre övning som eleverna gjort. Kanske har de haft ett grupparbete där de förberett och repeterat något som de visat upp för varandra. Eller så har ni gjort en övning med hela gruppen där det uppstod något oförberett under övningen. I denna typ av reflektion brukar vi samla gruppen i en ring så att alla kan se varandra. Här är det viktigt att du som pedagog också bidrar med vad du såg under övningen.

Det mer styrande samtalet kopplar vi till övningen Pulsen. Här har du som pedagog ställt en fråga som alla i gruppen ska svara på. I denna slags reflektion är talordningen tydlig från början då man skickar vidare ordet till nästa person bredvid sig. Här brukar vi låta frågan också ställas vidare, då den som pratat färdig ser på personen bredvid sig och ställer frågan till hen. På detta sätt blir denna reflektionsrunda också ett sätt för eleverna att öva sig på att ställa frågor.

8. Muntlig framställning

Att tala inför människor är en rädsla som många människor bär på. Ändå är det många av oss som antingen i skolan eller i arbetslivet blivit ställda inför precis den uppgiften. Att prata inför människor kan kännas väldigt utsättande och så jobbigt att många drar sig från att göra det. Denna byggsten härstammar från arbete med en föreställning. Ett arbete som knyter ihop säcken och binder samman alla byggstenarna, gestaltningen, rösten, gruppdynamiken, det skrivna ordet och reflektionen.

Vi såg tidigt i vårt arbete med barn som hade svenska som andraspråk att det var en stor vinst för dem att förbereda en föreställning och att senare stå på scen, framför en publik och manifesteras att de lärt sig behärska språket. En utmaning som blir till en stor seger och som belönas med applåder. Wow!

Varför arbeta med muntlig framställning?

Denna byggsten handlar om att eleverna ska förbereda ett framförande, med eller utan gestaltning, men där det som sägs är bestämt i förväg. Alltså ett muntligt framförande, eller på teaterspråk; en föreställning.

Här får eleverna möjlighet till goda kunskaper i projektarbete då vi i denna byggsten jobbar mot premiärer med tydliga deadlines. Här är det många moment eleverna får med sig - repetitionsarbete där det blir tydligt att alla behövs, att det är viktigt att komma i tid och

att man måste respektera varandra för att arbetsklimatet ska fungera. Man har ett gemensamt mål och man kan vara stolt över att man tillsammans rör det i land inför en publik som inte varit del av processen.

En publik kan bestå av såväl okända människor som vi bjudit in till en föreställning eller anhöriga eller en annan klass. Poängen med att visa något för en publik som kommer utifrån gör att deltagarna få känna vikten av att ta ansvar. I mötet med publiken aktiveras alla byggstenarna samtidigt.

Hur arbetar vi med muntlig framställning?

I arbetet med muntlig framställning tar vi pedagoger ett steg tillbaka och tar rollen som handledare snarare än en pedagog. Eller på teaterspråk, vi blir regissörer mer än dramapedagoger. Du som pedagog behöver anpassa manusets längd och svårighet beroende på vilken utmaning som passar just dina elever. Använder ni er av ett färdigskrivet manus kanske det behöver förkortas eller skrivas om, eller om eleverna har skrivit manus själva kanske texten behöver förlängas.

Detta är ett grupparbete, ett projektarbete som eleverna ska ta ansvar över. Oavsett om de har två lektioner på sig eller två veckor på sig. Processen är detsamma:

Vad ska det handla om?

Var utspelar det sig?

Vilka handlar det om och hur ser de ut?

Hur kan vi få publiken att förstå vad vi vill berätta?

Muntligt framförande:

Vad vill du berätta?

För vem/vilka berättar du för?

Hur kan du få publiken att lyssna uppmärksamt?

Vi lägger stor vikt vid att låta eleverna få ägarskap över projektet, låta dem arbeta självständigt men också att bjuda in till att reflektera kring arbetet tillsammans och att ge och ta emot feedback. Grupparbete är något som de allra flesta kommer att ha nytta av och utföra i arbetslivet. Arbetet med den muntliga framställningen är det en ypperlig chans att öva på detta.

9. Konklusioner

Om arbete med drama är nytt för dig, ta hjälp av dina kollegor. Använd er gemensamma APT tid till att prova övningarna. Gör övningarna hemma med dina barn eller på nästa grillfest med kompisarna.

För att du ska lyckas med Sprakmetoden behöver du som pedagog ingjuta ett lugn och en öppenhet inför dina elever. Vi är alla här för att lära, låt oss göra inlärandet så lätt och roligt som möjligt. Det finns massor av vetenskap som backar upp att lärandesituationen behöver vara trygg, en trygg plats där man får lov att göra fel. Du behöver arbeta med gruppdynamiken, vare sig du har en klass barn, ungdomar eller vuxna framför dig.

Sprakmetoden är i allra högsta grad i linje med läroplanerna och de kunskapskrav som finns. Det transspråkande perspektivet är någonting som är här för att stanna, vi lever i en global värld och våra klassrum är globala och fyllda av språk från hela världen. Vi har elever som alla ha olika behov och inlärningsstilar och vissa elever har behov av mer stöd. Låt Sprakmetoden fungera som ett komplement till din ordinarie undervisning och låt det spraka i ditt klassrum.

10. Skriftliga instruktioner

För att lyckas bra med övningarna är det bra om du är uppvärmd i såväl röst, kropp och huvud. Inled varje Sprakpass med att värma upp kroppen genom att röra den på något sätt, att värma upp rösten genom att exempelvis nynna en enkel melodi och huvudet genom att göra något utmanande som att blunda och försöka komma ihåg vad din kompis har för färger på kläderna. Det är inte så noga att allting blir rätt hela tiden, det viktigaste är att du och eleverna har roligt med övningarna och får igång pratet.

A till Ö

Uppgiften är att turas om med att säga enkla meningar men där varje mening måste börja med rätt bokstav i alfabetisk ordning. Från bokstaven A till Ö. Denna övning går också bra att göra i grupp, låt då deltagarna stå i ring och låt alla prata i tur och ordning.

Syftet med övningen är att öva på meningsuppbyggnad.

Tips! Har eleverna svårt för att skapa meningar kan det räcka med att säga enkla ord till en början. Använd gärna ett övergripande tema för övningen, exempelvis Mataffär och skriv upp orden som eleverna använder som underlag att arbeta vidare med.

A till Ö - Dialoger

Uppgiften är att hålla en dialog i bokstavsordning, exempelvis:

Person A - Akta dig!

Person B - Björnar är inte farliga så länge man står stilla.

Person A - Citronlukten skrämde nog iväg björnen.

Person B - Det tror jag med.

Denna övning går också bra att göra i grupp, låt då deltagarna stå i ring och prata i tur och ordning. Om dialogen är svår i grupp så kan ni prova att göra övningen i form av en saga i bokstavsordning.

Syftet med övningen är att öva ännu mer på meningsuppbyggnad i dialogform.

Tips! Låt eleverna bestämma i förväg vilken relation de har till varandra innan de gör övningen. Låt eleverna skriva ner sina dialoger och låt dem arbeta vidare med dialogerna.

Andas

Uppgiften är göra ett antal medvetna andetag och därigenom få ner andningen från bröstkorgen ner till magen.

Ta 3 till 5 djupa andetag, håll gärna handen på magen eller på ryggen för att känna bukmuskulerna jobba. Genom att andas i grupp skapas en närvaro och koncentration i rummet.

Tips! Djupandningar kan ibland göra att man blir lite snurrig, påminn deltagarna att återgå till normal andning efteråt.

Associationsord

Uppgiften är att fritt associera till ord och säga orden högt. Denna uppgift går bra att göra i grupp och låta deltagarna antingen prata i tur och ordning eller att deltagarna tillåts att ropa ut ord i vilken ordning som helst. Övningen går också bra att göra två och två eller i mindre grupper.

Syftet med övningen är att associera fritt och lära sig nya ord av varandra.

Tips! Är det det nytt ord som någon elev säger som någon annan inte förstår, pausa övningen och skriv upp ordet och låt den som kan ordet förklara vad det betyder.

Experten

Uppgiften är att fritt prata om ett givet tema, exempelvis hus, under en begränsad kort tid. Mellan 10 och 30 sekunder. Den som pratar ska prata om temat som om hen vore en expert. Det spelar ingen roll om det man säger är helt fel utan uppgiften går ut på att prata så mycket man hinner.

Tips! Låt deltagarna komma på ämnen att prata om. Om deltagarna är nya för varandra kan du låta alla prata samtidigt till en början eller att du låter deltagarna göra övningen i mindre grupper eller två och två.

Tips! Låt deltagarna låtsas att de är youtubers, influencers, tiktokare eller TED-talk pratare för att få dem inspirerade.

Syftet med övningen är att komma igång med talet och träna på berättande.

Frågedialog

Uppgiften är att låta deltagarna ha en dialog men där dialogen bara får innehålla frågor. För att göra det svårare får man inte heller svara på varandras frågor. Denna övning går bra att göra i mindre grupp eller större grupp.

Tips! Kom överens med deltagarna och skriv upp olika sätt att ställa en fråga på som en hjälp för deltagarna. Syftet med övningen är att träna på att ställa olika typer av frågor.

Huvud, axlar, knä och tå.

Uppgiften är att lära känna namnet på de olika kroppsdelarna genom sången.

Syftet med övningen är att på ett lekfullt sätt lära känna namnet på olika kroppsdelar. Övningen fungerar utmärkt som en uppvärmning för både röst, kropp och hjärna.

Magiska pennan

Uppgiften är att genom kroppen gestalta och mima

vad pennan är för slags föremål och vad man kan använda det föremålet till. Pennan kan bli precis vilket föremål som helst såväl levande som stort eller litet. Det är bara fantasin som sätter gränser.

Syftet är att få igång gestaltandet och att lära sig nya ord.

Tips! Använd övningen för att träna på ordförrådet genom att i förväg bestämma ett givet tema, ett tema som ni kanske för stunden arbetar med. Pennan kan också bytas ut mot andra "magiska föremål" som kaffemugg, sjal, en kudde eller sopkorg. Prova dig fram och se om andra föremål ger andra förslag på ord.

Magstödet

Uppgiften är att komma i kontakt med magstödet, även kallat bukstöd, för att hitta rätt muskler som ger kraft till rösten.

Tips! I filmen går det rätt snabbt, dra ner tempot och upprepa varje konsonantljud flera gånger. Prova med andra ljud som Ssss, Rrrr och Bbbb.

Syftet med övningen är att ljuda bokstäver och komma i kontakt med magstödet. Använd gärna övningen för att träna på att forma ljud med läpparna, bokstäver som Y, U och Å kan vara svåra för personer som har annat modersmål än svenska. I det svenska språket använder vi mycket läppar för att forma våra olika språkljud, lek och överdriv gärna läpprörelserna.

Namn och rörelse

Uppgiften är att säga sitt namn och göra en rörelse samtidigt, de andra i gruppen upprepar personens namn och rörelse innan turen går vidare till nästa person. I första rundan är det fritt att göra vilken rörelse som helst, i följande rundor kan du som pedagog lägga till adjektiv som påverkar hur rörelsen ser ut.

Tips! När du arbetar med adjektiv, ge gärna adjektiv som är motsatser till varandra. Detta är ett bra sätt för elever att lära sig exempelvis olika adjektiv men också vad motsatser är för något.

Tips! Olika rörelser påverkar på vilket sätt man säger namnet. En liten rörelse leder ofta till att man säger namnet svagt, medan en stor rörelse leder ofta till att man säger namnet högt. Reflektera detta med dina elever, vad är det som gör att kroppen och rösten påverkar varandra? Kan denna påverkan även ske utanför klassrummet? Hur påverkar det röstvolymen när man är ny på ett språk? Ställ öppna frågor.

Syftet med denna är inte ett utan flera. Med hjälp av denna övning lär eleverna känna varandra, de får öva på att tala inför en grupp, att gestalta med sin kropp och att lära sig olika adjektiv och motsatser.

Plocka ord

Uppgiften är att "plocka" och säga så många ord man hinner innan tiden tar slut.

Denna övning fungerar bäst att göra två och två där person A bildar en skål med sina händer och person B "plockar" ord ut skålen.

Det är viktigt att tiden är kort max 30 sekunder, tidspressen gör att man tvingas säga ibland knasiga ord.

Tips! Orden som sägs tenderar att associeras med varandra, exempelvis börjar man säga en frukt så fortsätter man säga frukt. Om du som pedagog upptäcker att detta sker bland dina elever, reflektera kring detta med gruppen. Hur kommer det sig att man börjar associera?

Tips! Det är ok att orden blir bara ljud emellanåt, det är svårt för vem som helst att rabbla ord så här.

Syftet med övningen är rabbla ord utan att tänka.

Övningen går alldeles utmärkt att använda med ett övergripande tema, exempelvis att deltagarna ska rabbla olika yrken.

Positioner

Denna övning funkar bra att göra två och två. Personerna tur visas om att ställa sig i olika positioner till varandra och upprepar var man står, framför, bakom, bredvid, under osv.

Syftet med övningen är att träna på positionsord, prepositioner och sätta in dessa ord i ett sammanhang.

Tips! Genom att låta eleverna öva på att säga meningar tillsammans med positionsordet tränar de också på hur dessa ord används i muntligt tal.

Scen

Uppgiften är att förbereda en scen med en bestämd slutreplik. Slutrepliken, det sista som sägs, är det som avslutar scenen. Eleverna ska förbereda:

Vilka de är
Var de är
Vad som händer
Vem säger sista repliken

Tips! Scenen kan med fördel handla om något problem som behöver lösas, exempelvis, en dörr som ej går att öppna eller bussen som gått sönder.

Syftet med övningen är att öva på att förbereda en scen, repetera på scenen och att visa upp scenen för andra. Denna övning går inte att göras utan att eleverna har fått prova på olika slags gestaltningar innan.

Statyer

Uppgiften är att skapa en staty, gestalta något med kroppen, denna övning görs med fördel två och två eller i större grupp med max 6 deltagare.

Tips! Man kan gestalta nästan vad som helst, en tårta eller glädje.

Tips! När eleverna visar upp statyn inför varandra, är det viktigt att de som står i statyn är helt tyst och stilla medan de som tittar på statyn gärna får prata med varandra och resonera kring vad de är de tror att statyn föreställer.

Tips! Prova att de alla grupper samma ord att gestalta, men de får absolut inte berätta vad ordet är. Ord som respekt, lojalitet, trygghet, leder ofta till helt olika slags tolkningar i statyformen och leder till intressanta diskussioner.

Syftet med övningen är att öva på att gestalta och visa upp sin gestaltning för andra samt ta emot och ge feedback när de andra gissar vad statyn föreställer.

Statyer 2

Uppgiften är att skapa en staty, gestalta en situation med kroppen, denna övning görs med fördel två och två eller i större grupp med max 6 deltagare.

Tips! Denna övning är bra att göra innan eleverna börjar arbeta med en scen.

Tips! När eleverna visar upp statyn inför varandra, är det viktigt att de som står i statyn är helt tyst och stilla medan de som tittar på statyn gärna får prata med varandra och resonera kring vad de tror att statyn föreställer.

Tips! Prova att låta alla grupper gestalta samma ord, men de får absolut inte berätta vad ordet är. Ord som respekt, lojalitet och trygghet, leder ofta till olika slags tolkningar i statyformen och ger ofta upphov till intressanta diskussioner. Syftet med övningen är att öva på att gestalta och visa upp sin gestaltning för andra. Att ta emot och ge feedback när de andra gissar vad statyn föreställer.

Titta vad jag har i min garderob

Uppgiften är att person A öppnar en låtsasgarderob och säger "titta vad jag har i min garderob" Person B tittar i "garderober" och frågar "Varför har du en/ett

.... i din garderob? Person A måste då berätta varför hen har ... i sin garderob. Denna övning görs alltså helt utan förberedelse, ingen har på förhand bestämt vad som finns i garderoben. Det finns inget rätt eller fel vad som kan finnas i garderoben.

Tips! Denna övning går att göra två och två, i mindre grupper eller i stor grupp.

Tips! Garderober kan istället vara en låda, en baklucka eller ett skåp.

Syftet med övningen är att öva på att berätta utan förberedelse men också att öva på att "hitta på i stunden" använda sin fantasi och vara kreativ.

Tungvrickare

Denna film fungerar som uppvärmning inför att arbeta med röst och gestaltning där talat språk ska användas. Uppgiften är att värma upp ansiktsmuskulerna och munrörelserna.

Tips! Använd tungvrickare för att träna på artikulation.

Vad är det?

Uppgiften är att person A antingen ska peka på saker i ett rum eller plocka upp saker från en låda och person B ska svara helt fel.

Tips! Denna övning går bra att göra i helgrupp, du som pedagog kan då ha med dig en låda med olika saker och eleverna får svara samtidigt vilket leder till skratt då alla kommer svara fel och tokigt.

Syftet med övningen är att snabbt komma på ord, utmaningen ligger just i att svara fel. Många som är nya på ett språk blir ofta hämmade av att svara rätt hela tiden och tycker att det är pinsamt att säga fel. Med hjälp av denna övning avdramatiseras den upplevelsen då syftet är just att svara fel.

Tips! Uppmuntra eleverna att svara så fel så de bara kan, ju mer fel man svarar desto bättre.

Vad gör du?

Uppgiften är att göra något men att påstå att man gör något helt annat. Denna övning följer ett manus men verben byts ut. Så här:

Person A gestaltar att hen simmar

Person B - Vad gör du?

Person A - Jag joggar.

Person B - Jaha, du joggar.

Person B gestaltar att hen joggar.

Person A - Vad gör du osv. etc.

Tips! Denna övning går att göra i helgrupp. Person A gestaltar en aktivitet och resten av gruppen ställer fråga "Vad gör du?" i kör. Sedan gestaltar gruppen i ihop svaret som Person A säger. Därefter går en ny person ur gruppen fram, byter plats med Person A och gör en ny gestaltning av en aktivitet.

Syftet med övningen är att träna på att ställa frågor och att gestalta verb och lära sig nya verb.

Vad hände innan?

Denna övning bygger vidare på statyer 2, där uppgiften var att skapa en staty som gestaltar en situation. Uppgiften är att skapa en scen som handlar om vad som hände innan den situationen som statyn föreställer.

Tips! Denna övning går att göra två och två eller i mindre grupper.

11. Tungvrickare

Sex vaxade laxar i en vaxad laxask.

Ett kvistfritt kvastskäft.

Flyg fula fluga flyg och den fula flugan flög.

Mormors moster måste så.

Tändstickstricks.

Ställ stället i ställ-stället i stallet istället.

Plocka pepparkorn i en kopparpanna.

Cecilia cyklade genom centrala Cypern efter cigaretter och citroner.

Barbros bror badade bara i Barsebäck.

Har herrarna här hört hur Hanssons halta höna har hickat hela hösten.

Per packade pappas packsäck proppfull.

Bagare Bullen bakade bara bruna brända bullar.

Med mitt mått mätt.

Har man möjligen i mannaminne sett på maken?

Postmästaren passade posten punktligt.

Brottslingen blandade bort de bindande bevisen.

Göken jublade glad i den ljusa och ljuvligt ljumma juninatten.

I trakten kvittrade tättingarna, titt och tätt.

Den godmodiga gumman gav den glade gossen en gul gullhöna.

Det dundrade dovt i dalen under åskdundret.

Sedan senaste sommaren har han slipat 666 slöa saxar.

Med svällande storsegel sökte sig seglarna mot sydost.

Svanen simmade stilla i solen och sökte sina små.

Bibbis pippi Petter, piper och piper och sprätter. Hoppar från pinne till pinne. Pratar med Bibbi där inne.

12. Dialogmanus

Hamlet

BERNARDO: Vem där?
FRANCISCO: Nej, svara mig! Stå stilla, vem är ni?
BERNARDO: Leve vår kung!
FRANCISCO: Bernardo?
BERNARDO: Ja, han själv.
FRANCISCO: Ni är i tid.
BERNARDO: Hon har slagit tolv, gå du till sängs, Francisco.
FRANCISCO: Tack för avlösning, det är bittert kallt, jag är illa till mods.
BERNARDO: Var vakten lugn?
FRANCISCO: Inte en rätta har rört sig.
BERNARDO: Nåväl, god natt.

Det sjunde inseglet

RIDDAREN: Vem är du?
DÖDEN: Jag är Döden.
RIDDAREN: Kommer du för att hämta mig?
DÖDEN: Jag har redan länge gått vid din sida.
RIDDAREN: Det vet jag.
DÖDEN: Är du beredd?
RIDDAREN: Min kropp är rädd, inte jag själv.
DÖDEN: Nåja, det är ju ingenting att skämmas över.
RIDDAREN: Vänta ett ögonblick.
DÖDEN: Så säger ni alla. Men jag lämnar inga uppskov.
RIDDAREN: Du spelar ju schack, inte sant?
DÖDEN: En glimt av intresse tänds i Dödens ögon.
RIDDAREN: Hur vet du det?
DÖDEN: Åh, jag har ju sett det på målningar och hört det i visorna.

DÖDEN: Ja, jag är verkligen en ganska skicklig schackspelare.
RIDDAREN: Du kan ändå inte vara skickligare än jag.
DÖDEN: Varför vill du spela schack med mig?
RIDDAREN: Det är min sak.

I väntan på Godot

VLADIMIR
Släpp mig!

ESTRAGON
Stanna där du är!

POZZO
Akta er! Han är elak. (Vladimir och Estragon vänder sig mot Pozzo)
Mot Främlingar.

ESTRAGON
(Lågt)Är det han?

VLADIMIR
Vem då?

ESTRAGON
(Försöker erinra sig namnet) Öh....

VLADIMIR
Godot?

ESTRAGON
Ja

POZZO
Får jag föreställa mig.Pozzo

VLADIMIR
(Till Estragon) Visst inte!

ESTRAGON
Han sa Godot

VLADIMIR
Visst inte!

ESTRAGON
(Blygt till Pozzo) Ni är möjligen inte herr Godot?

POZZO
(Skräckinjagande stämma.) Jag är Pozzo! (Han släpper repet och går mot dem, driver dem tillbaka och isär. Tystnad.) Säger det namnet er ingenting? (Tystnad) Jag sa: Säger det namnet er ingenting?

Vladimir och Estragon ser frågande på varandra.

ESTRAGON
(Tar av sig hatten, river sig i håret, låtsas tänka efter.) Bozzo...Bozzo...

VLADIMIR
(På samma sätt.) Pozzo...Pozzo...

POZZO
PPPOZZZO! (Ännu närmare. De tar av sig hattarna)

ESTRAGON
Ah! Pozzo...Låt mej se...Pozzo...

VLADIMIR
Var det Pozzo eller Bozzo?

ESTRAGON
Pozzo...nej...tyvärr,jag...nej...det verkar inte som om jag...

VLADIMIR
(Försonande) Jag kände en gång en familj Gozzo. Modern hade dröppel.

Pozzo närmar sig hotfullt, driver dem ännu längre bakåt och isär.

ESTRAGON
(Snabbt) Vi är inte härifrån trakten, ser herrn.

POZZO
(Stannar upp.) Inte desto mindre är ni mänskliga varelser. Såvitt man kan se. Av samma art som jag själv.(Han brister i gapskratt.) Av samma art som Pozzo! Skapad till Guds avbild!

VLADIMIR
Jo ni förstår -

POZZO
(Myndigt.) Vem är Godot?

ESTRAGON
Godot?

POZZO
Ni trodde jag var Godot.

ESTRAGON
Visst inte herrn, inte ett ögonblick, herrn.

POZZO
Vem är han?

VLADIMIR
Åh, han är... han är en sort bekant.

ESTRAGON

Inte alls, vi känner honom knappt.

VLADIMIR

Nej, just det... vi känner honom inte särskilt väl...men i alla fall...

ESTRAGON

För min del skulle jag inte ens känna igen honom om jag såg honom.

POZZO

Ni trodde jag var han.

ESTRAGON

De vill säga... ni förstår... i skymningen... utmattade... väntade vi... jag erkänner... jag inbillade mej... ett kort ögonblick...

POZZO

Väntade, så ni väntade på honom?

VLADIMIR

Jo. ni förstår -

POZZO

Här? På min mark?

VLADIMIR

Vi menade inget illa

ESTRAGON

Vi menade väl

POZZO

Vägen är fri för alla.

VLADIMIR

Just så såg vi på saken.

POZZO

Det är en skam. Men så är det.

ESTRAGON

Inget vi kan göra något åt.

Stjärnornas krig

VADER

Du är slagen. Det är lönlöst att göra motstånd. Låt inte dig själv bli förintad som Obi-Wan blev.

VADER

Det finns ingen utväg. Tvinga mig inte att förgöra dig. Du förstår ännu inte hur viktig du är. Du har precis upptäckt din kraft. Följ mig och jag ska fullfölja din träning. Med vår gemensamma styrka, kan vi finna ett slut för denna destruktiva konflikt och skapa ordning i galaxen.

LUKE

Jag kommer aldrig att följa dig.

VADER

Om du bara förstod kraften hos den mörka sidan. Obi-Wan berättade aldrig för dig vad som hände.

LUKE

Han berättade tillräckligt!
Du är en mördare!

VADER

Nej. Jag är din far.

LUKE
Nej. Nej. Det är inte sant!
Det är omöjligt.

VADER
Leta i dig själv. Du vet att det är sant.

LUKE
Nej! Nej! Nej!

VADER
Luke. Du kan förgöra kejsaren.
Han har förutsett detta. Det här är ditt öde. Följ mig och
tillsammans kan vi härska över galaxen. Följ mig. Det är
den enda vägen.

Korta scener

Scen 1

A: Här är nyckeln.
B: Tack. Bra jobbat.
C: Var det svårt att hitta den?
A: Inte alls.
C: Vi syns ikväll!
B: Glöm inte - prick klockan åtta.

A: Hej, här är lådan.
B: Tack, jag har väntat länge.
C: Var det svårt att hitta hit?
A: Inte alls.
C: Bra, vi ses nästa vecka.

A: Vänta, gå inte.
B: Jag behöver gå.
C: Var det någon som såg dig?
B: Jag tror inte det.
A: Vi måste gå nu.
C: Kom.

A: Har du paketet?
B: Det ligger i väskan.
A: Såg du någon på vägen?
B: Nej, jag var väldigt försiktig.
A: Det är dags nu.
B: Ge mig paketet.

A: Har du väskan?
B: Ja, den ligger där nere.
A: Jag har aldrig gjort nått sånt här förut.
B: Inte jag heller.
A: Är du beredd?
B: Ja, jag tror det.

A: Det är dags nu.
B: Ge mig paketet.

A: Hej.
B: Hej.
A: Väntat länge?
B: Evigheter.

13. Tips för vidare läsning

Dramabok - Kent Hägglund och Kristen Fredin

Leka, berätta och improvisera - Anders Järleby

Mozhgan Zachrison - Invisible voices

<http://muep.mau.se/handle/2043/17240>

Karin Forslund Frykedal - Elevers tillvägagångssätt vid grupparbete : Om ambitionsnivå och interaktionsmönster i samarbetssituationer

<http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:17754/CO-VER01.pdf>

Artikel på skolverket om vikten av studiero och goda relationen mellan elever.

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero/goda-relationer-mellan-elever-framjar-trygghet-och-studiero>

Artikel i tidskriften Elevhälsa, från 2019, om trygghet i skolan

<https://www.tidskriftenelevhalsa.se/4-2019/tid-trygghet>

Artikel om språkinlärning i forskning.se

<https://www.forskning.se/2018/05/08/nya-sprak-lars-lattare-in-i-naturlig-miljo/>

Artikel från skolverket om begreppet translanguaging och dess ursprung, författare Gudrun Svensson Lektor i svenska som andraspråk

<https://www.skolverket.se/download/18.645f1c0e17821f-1d15c779/1619511438329/translanguaging-transsprakand--gudrun-svensson-20180418.pdf>

